

VKLJUČEVANJE ETNOLOŠKE DEDIŠČINE V HOTELSKO IN GOSTINSKO ANIMACIJO

Strokovni članek | 1.04

Izvleček: Avtorica se v članku ukvarja s turistično animacijo, ki je kot del turistične ponudbe neposredno povezana s preostalo ponudbo določene destinacije. Poudarja, da pri pisanju scenarijev hotelskih in gostinskih animacij avtorji vse bolj pogosto izhajajo iz dediščine lokalnega okolja, pri čemer so največkrat obremenjeni z iskanjem tipičnih »slovenskih« elementov etnološke dediščine in z namenom gosta zabavati in mu narediti bivanje čim bolj zanimivo. V članku so predstavljene pristopi in izvedbe animacijskih programov z etnološkimi vsebinami na Bledu.

Glavne besede: turistična animacija, interpretiranje kulturne dediščine, Bled, etnologija

Abstract: As a segment of tourist offer, tourist animation (entertainment) programs are directly linked with other elements of tourist offer available at a specific destination. When creating scenarios for animation programs of hotel and other catering business establishments their authors increasingly draw on local heritage. Aiming to entertain their guests and make their stay as interesting as possible, they generally tend to search for, and emphasize, those elements of ethnological heritage that are perceived as typically »Slovene«. This article analyzes the approaches to accomplishing this aim and the realization of several animation programs in Bled that contain ethnological elements.

Key Words: tourist animation, interpretation of cultural heritage, Bled, ethnology

Uvod

Pojem animacija izhaja iz latinske besede *animare* ali *anima*, kar pomeni 'duša' ali 'nekaj oživiti', 'vdihniti življenje'. Animacija je torej dejavnost, katere cilja sta oživiti turistično ponudbo in ji vdihniti življenje z novo vsebino, ter motivirati turiste, da pri tem sodelujejo.

Pionirja turistične animacije sta Gerard Blitz in Gilbert Trigano, ki sta leta 1949 ustanovila Club Mediteranee. Hkrati z njim so v petdesetih letih 20. stoletja nastale francoske počitniške vasice, ki so že od začetka v svoji turistični ponudbi ponujale animacijske programe. V nemškem okolju se je animacija v turistični ponudbi pojavila šele v sedemdesetih letih 20. stoletja, in sicer z gradnjo nemških počitniških klubov, kot sta Robinson Club in Club Aldiana; tako je animacija našla pot v počitniške hotele v vseh turističnih deželah Srednje in Južne Evrope. Animacija ima v svetovni turistični ponudbi posebno mesto. Najbolj znani so tipi animacije, ki se odvijajo v Clubu Mediteranee vzdolž Azurne obale ter v drugih klubih po vsem svetu. V ZDA se pojavlja nov tip pasivne animacije v obliki managementa prireditev (Hiti 2010: 38).

Cilji in področja animacije

Glavni cilj animacije je doseči zadovoljstvo gostov z namenom, da se ti vrnejo in s seboj pripeljejo še druge goste. Prav zato je treba poznati strukturo gostov in tudi njihova pričakovanja. Uspešnost animacijskih programov temelji na vsebinski zasnovi, prilagojeni različnim ciljnim skupinam gostov. Pri tem je treba poznati in upoštevati tudi kulturna okolja, iz katerih gostje prihajajo.

Glede na vsebinske aktivnosti ima animacija številna podpodročja, med katere spadajo: športna animacija, zabavne aktivnosti, igre, kulturno-umetniške aktivnosti, aktivnosti v naravi, zdravstvenorehabilitacijske aktivnosti, izleti, ustvarjalne in izobraževalne dejavnosti ter sprostitvene tehnike (Krippendorf 1984; Mihovilović 1984 v: Šolar idr. 2005).

Poklic turističnega animatorja

Animacije izvajajo za to usposobljeni turistični animatorji. Opredelitev in naloge poklica turistični animator so natančno definirane tudi s poklicnimi standardi, ki so podlaga za nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK). Poklicni standard je povezovalni člen sistema poklicnega izobraževanja in sistema certificiranja nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

Ključna dela turističnega animatorja so zastavljena izredno široko. Animator naj bi organiziral svoje delo in delo delovne skupine za izvedbo prireditev, pripravljaj prostor za animacijo, sprejemal goste in jih informiral, organiziral in izvajal sprehode in izlete, izvajal dnevno, večerno (*show time*) in športnorekreativno animacijo, posebne tematske dogodke, itd. Opis poklicnega standarda zajema tudi številne spretnosti in znanja turističnih animatorjev, ki se neposredno navezujejo na poznavanje predvsem lokalne dediščine in okolja. Animator naj bi med drugim zbiral informacije o lokalnih dogodkih, sestavljal programe animacij za goste, gostom predstavljal kraj in ponudbo v njem, poznal bonton in protokol, pripravljaj informacije o animacijskih dogodkih v hotelu in okolici, poznal osnovne zgodovinske in geografske podatke o kraju, hotelu, osnovnih etnoloških značilnostih, seznanjen naj bi bil z aktualnim družbenim položajem kraja in s kulturnimi, športnimi in z drugimi dogodki, tematsko pripravljaj izlete, itd. (Internetni vir 2).

Evalvacija animacijskih programov s področja etnološke dediščine

Uspešnost izvedenega animacijskega programa je na koncu treba tudi ovrednotiti. Organizacija ICOMOS je izoblikovala kriterije za ocenjevanje kakovosti interpretacije območij kulturne dediščine, ki so oblikovani na podlagi dolgoletnih izkušenj in primerov dobrih in slabih praks. Gre za javno objavljene kriterije in načela, ki so univerzalno uporabni in dostopni na svetovnem spletu. Ti kriteriji so lahko osnova tudi za evalvacijo animacijskih pro-

* Dr. Boža Grafenauer, dipl. univ. etnol. in kult. antropol. in soc. kult., predavateljica predmetov Turistična geografija in kulturna dediščina in Dopolnilne turistične dejavnosti, Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem Bled, 4260 Bled, Prešernova 32, E-naslov: boza.grafenauer@vgs-bled.si

gramov. Kot ključna načela kakovostne interpretacije navajajo: dostopnost, razumljivost, prilagojenost lokalnim okoliščinam, avtentičnost, trajnostno naravnost, možnost vključevanje vseh skupin – domačinov in obiskovalcev, ljudi s posebnimi potrebami, manjšin – posvečanje ustrezne pozornosti raziskovanju, strokovnim podlagam, usposabljanju, izobraževanju in prispevek k ohranjanju snovne in nesnovne kulturne dediščine ter naravnih in duhovnih vrednot območja (Internetni vir 3). Animacijski program lahko načela izpolnjuje v celoti ali le delno, pomeni vodilo in pomoč k izboljšavam in neprestanemu preverjanju v praksi. Pri tem pa je pomembno, da je način predstavitve animacije, ki izhaja iz dediščine, interaktiven in kontekstualen (Kužnik 2009: 159). Učinkovitost šolskih programov preverjamo z zbiranjem mnenj udeležencev animacijskih programov, s presojami dediščinskih strokovnjakov, z opazovanjem vedenja obiskovalcev, intervjuji, anketami in s štetjem udeležencev na dogodku.

Vključevanje etnološke dediščine v hotelirstvu in turizmu

V slovenski turistični animaciji nedvomno primanjkuje inovativnih animacijskih programov s poudarkom na lokalni kulturi. Strokovnjakov s področja etnološke dediščine, ki bi sodelovali pri pripravi scenarija in črpali iz etnološke dediščine in lokalnih zgodb določenega kraja ali območja, skorajda ni. Na turističnem trgu pa obstaja zanimanje za programe, ki izhajajo iz poznavanja lastne kulturne in naravne dediščine ter so zabavni, vendar zato nič manj strokovni. Etnologi v igro vstopimo na koncu, ko z distance kritično ocenjujemo različne bolj ali manj strokovne elemente vključenosti lokalne dediščine v turizem.

Problem je še zlasti pereč na področju hotelske in gostinske animacije, kjer prihaja zaradi nepoznavanja elementov dediščine in možnosti njenega vključevanja v turizem do številnih nestrokovnih programov. Pisanje vsebinskih programov je prepuščeno podjetjem, ki se ukvarjajo z animacijo, ali ljubiteljem, ki elemente lokalne dediščine interpretirajo na svoj način.

V nadaljevanju članka bom predstavila poletni animacijski program ene med večjimi hotelskimi verigami na Bledu. Animacijske programe za blejske hotele zadnja leta oblikuje in izvaja Podjetje Aktivni oddih.¹ Podatke, uporabljene v analizi, sem pridobila iz lastnih raziskav, opirala pa sem se tudi na raziskave študentov pri predmetih,² ki jih predavam na VGŠ Bled.

V analizo sem vključila le programe, ki temeljijo na etnološki dediščini ali se vsaj delno navezujejo nanjo. Izbrani primer tako po scenariju kot po tematiki ne izstopa (v negativnem ali v pozitivnem smislu) od tovrstne animacijske hotelske ponudbe na Bledu in na drugih koncih Slovenije. Gre zgolj za primer scenarija interpretacije etnološke dediščine za potrebe hotelskih gostov oziroma elementov, ki jih avtorji animacije razumejo kot etnološke.

Vsi animacijski programi v nadaljevanju so ponujeni programi, se pravi vnaprej načrtovani za skupine hotelskih gostov v poletni sezoni 2008.³ Organizatorji so se pri izvedbi določenih programov

animacije povezali z že obstoječimi kulturnimi društvi ali institucijami v lokalnem okolju, kot so Igralska skupina viteza Gašperja Lambergarja in Zavod Triglavski narodni park, pri preostalih programih pa so scenarije pripravili animatorji sami. Gostom so ponudili programe Bled skozi čas, I feel Slovenia, Čarobni svet TNP-ja, obisk Informacijskega središča Triglavskega narodnega parka – Triglavska roža na Bledu, Sprehod z baklami, Sprejem pri graščaku, Družinske kmečke igre in Titova kava na Bledu.

Program Bled skozi čas je obsegal voden ogled po Bledu in predstavitev splošnih informacij, opis zgodovine Bleda z otokom, Blejskega gradu, omembo začetnika zdraviliškega turizma na Bledu, Švicarja Arnolda Riklija, in predstavitev blejskih značilnosti, kot so pletnje in kremna rezina.

Program I feel Slovenia je zajemal kratko predavanje o Sloveniji z diaprojekcijo in narodno-zabavno glasbo v ozadju. Animator je predaval oblečen v »gorenjsko narodno nošo«. Goste so ob prihodu kot del dediščine gostoljubnosti postregli s kruhom in soljo.

Program Čarobni svet TNP-ja je obsegal sprehod z Rudnega polja do muzejsko urejene Pocarjeve domačije v Zgornji Radovni, najstarejše datirane hiše v zgornjesavskem delu Triglavskega narodnega parka. V ponudbo vodene animacije je spadal tudi obisk Informacijskega središča Triglavskega narodnega parka – Triglavska roža na Bledu.

Med animacijskimi programi je bil najbolj obiskan program Sprehod z baklami ob jezeru. Obiskovalci so se z animatorjem z baklami sprehodili ob obali Blejskega jezera. Sprehod so začeli pred Hotelom Park na Bledu, kjer je animator obiskovalce seznanil z osnovnimi informacijami o Bledu in njegovi zgodovini. Nato so se sprehodili do spomenika Arnolda Riklija⁴ v Zdraviliškem parku in spoznali različne zdravilne metode švicarskega zdravnika. Animator se je z gosti ustavil na naslednji postaji pred spomenikom dr. Franceta Prešerna, ki ga je leta 1883 postavil Ljubljanski literarno-zabavni klub, in je prvi spomenik, s katerim je slovenski narod počastil svojega pesnika.

Sprejem pri graščaku je animacijski program, pri katerem so sodelovali z Igralsko skupino viteza Gašperja Lambergarja, ki obiskovalcem na Blejskem gradu že vrsto let prikazuje utrinke iz poznosrednjeveškega grajskega življenja.⁵

Pri programu Družinske kmečke igre je avtor scenarija izhajal iz izbranih elementov gospodarskega prizadevanja kmečkega prebivalstva v preteklosti. Animator je v oblačilnem videzu knjižnega lika Rožleta in ob spremljavi narodno-zabavne glasbe obiskovalce spodbujal pri vožnji samokolnice, učenju hoje s hoduljami in pri spravi sena.

se začela sistematično ukvarjati leta 2008. V nadaljevanju omenjeni programi se v poletnih sezonah 2009 in 2010 vsebinsko niso spreminjali.

4 Švicarja Arnolda Riklija (1823–1906) štejemo za začetnika zdraviliškega turizma na Bledu. Bil je utemeljitelj naravnih metod zdravljenja, vodilo njegovega zdravljenja je bilo: voda seveda koristi, še bolj zrak, najbolj pa svetloba. Svoj Naravni zdravilni zavod je postavil na najlepšem prisojnem delu jezerske obale pod grajsko skalo. Bolnike je namestil v preproste kočice, jim predpisal stroge diete (brez mesa, alkohola in kave), klistirje, kopeli vseh vrst, golo sončenje, bosonogo hojo po jutranji rosi, ... (Benedik 2003).

5 Skupina 30 članov ob spremljavi glasbe prikazuje interpretacijo različnih plesov iz 14. in 15. stoletja, plese z baklami, zastavami, s čašami, z meči in devjiški ples. Dogodek popestrijo še prikazi borb z meči in požigalec ognja.

1 Podjetje Aktivni oddih deluje na področju animacije v gorenjski regiji. Izvajajo animacijske programe in izlete za mnoga slovenska podjetja, sodelujejo pri animaciji na različnih svetovnih turističnih sejmih in so vključeni v večino prireditev za otroke in odrasle na Bledu.

2 Predmeta Turistična geografija in kulturna dediščina in Dopolnilne turistične dejavnosti.

3 Z raziskavo vključenosti dediščine v hotelsko in gostinsko animacijo sem

Dekoracija mize za martinovo; delo študentov.
Foto: arhiv VGŠ Bled

Študentje sami oblikujejo in izvedejo animacijski program.
Foto: arhiv VGŠ Bled

Program Titova kava na Bledu je bil namenjen predstavitvi dediščine Josipa Broza - Tita na Bledu. Animator se je z udeleženci sprehodil do Vile Bled, nekdanje letne rezidence jugoslovanske kraljeve družine, ki je pozneje postala predsedniška rezidenca Josipa Broza - Tita, in jim predstavil dediščino Titovega obdobja na Bledu.

V poletni sezoni, ki je trajala od srede junija do začetka septembra, se je zgoraj navedenih animacijskih programov udeležilo 652 gostov. Hotelski gostje so se v največjem številu udeležili sprehoda z baklami po Bledu (236 obiskovalcev), sledilo je predavanje I feel Slovenia (170 udeležencev), programa Titova kava na Bledu se je udeležilo 36 gostov, sprejema pri graščaku 37, predavanja Bled skozi čas 18 gostov, informacijski center je obiskalo 20 gostov, najmanj obiskana aktivnost so bile Družinske kmečke igre. Struktura gostov je bila raznolika, prevladovali so Angleži in Italijani, sledili so Nemci in Slovenci (Avdič 2010: 21).

Glede na obisk posameznih programov lahko sklepamo, da si gostje želijo predvsem predstavitev destinacije, v kateri bivajo, vendar na inovativen način, in pa programe, s katerimi bi spoznali Slovenijo.

V tam namen je skupina študentov Višje strokovne šole za gostinstvo in turizem Bled (Matjaž Čebulj, Andreja Zore, Tina Vovk in Damjan Karba) pri predmetu Dopolnilne turistične dejavnosti napisala scenarij za animacijo hotelskih gostov z naslovom Potovanje po Sloveniji. Scenarij je napisan na podlagi poznavanja ponudbe animacijskih programov v hotelih na Bledu, zasnovan pa je tako, da se lahko izvaja tudi v drugih krajih Slovenije. Pri vsebini so izhajali iz najbolj prepoznavnih elementov slovenske dediščine in jih združili v zgodbo Potovanje po Sloveniji. Gostje so popeljali po navideznem zemljevidu Slovenije, se ustavljali na posameznih destinacijah in tam izvajali kratke animacijske točke. Izpostavili so zgodbo planiške velikanke, v Trenti omenili soško postrv, poudarili kulturno raznolikost obmejnega območja Nove Gorice in se udeležili prepira med Pirančani in Izolčani za figov top. Pot so nadaljevali v Postojnski jami, obiskali čarovnice na Slivnici, nadaljevali v Ribnici, se v Laškem udeležili Festivala piva in cvetja in v Mariboru obiskali Festival Lent. Animacijski program se je nadaljeval v Ljubljani in se končal

na Bledu. Program so končali z zabavnimi inovativnimi igrami pantomima blejskih simbolov in igro, imenovano »kremšnita«. Gostom so za spomin podarili zvončke želja. Odziv vseh udeležencev je bil izredno dober. Prikazali so inovativno interpretacijo slovenske kulturne in naravne dediščine, s pomočjo katere bodo Slovenijo bolje razumeli, predvsem pa se je v njih sprožila želja, da si »v živo« ogledajo predstavljene točke.

Animacijski programi se vedno bolj uveljavljajo tudi v gostinstvu. Vse več gostincev svojo ponudbo z dodatnimi programi širi z željo biti bolj konkurenčni na trgu, povečati obisk ali zgolj dopolniti siceršnjo ponudbo z drugačnimi vsebinami. Z animacijo lahko na zanimiv način predstavimo jedi in pijačo in popestrimo večerjo, seveda pa je animacija v povezavi z jedmi in s pijačo specifična, saj zahteva dobro usklajenost kuhinje, strežbe in animatorjev. Animacijski program je dodatek kulinarčni ponudbi, po navadi jo nadgrajuje. Vsebina animacije mora biti smiselno povezana s ponudbo hrane in pijače.

Pri organizaciji vedno bolj modnih tematskih večerov ali zabav je animacija le dopolnilo in nadgradnja hrani in pijači. Animacijski program se izvaja med posameznimi obroki, zato morajo biti vsi sodelujoči med seboj dobro usklajeni.

V najširšem smislu lahko gostinske animacijske programe⁷ po vsebini razdelimo na:

- 6 »Tako imenovani »zvonček želja« je leta 1534 vлил Franziskus Patavinus v italijanski Padovi. Nekako v tem času je na blejskem gradu živela mlada, neutolažljiva vdova. Moža so ji ubili razbojniki, njegovo truplo pa vrgli v jezero. Zbrala je vse svoje srebro in zlato ter dala vlti zvonček za kapelo na otoku. Vendar tja ni prispel. Hud vihar ga je potopil z ladjico in s čolnarji vred. Še dandanes pa se včasih v jasnih nočeh oglašja iz globin. Obupana vdova je po tej nesreči prodala vse svoje imetje, izkupiček darovala za novo cerkev na otoku, sama pa stopila v samostan v Rimu. Tam je pobožno živela do smrti. Po njeni smrti je papež posvetil nov zvon in ga poslal na blejski otok. Kdor s tem zvonom pozvoni in svojo željo sporoči usmiljeni »gospe z jezera«, se mu želja izpolni. Tako pripoveduje legenda, ki vključuje mednarodno sago o »potopljenem« zvonu in idealiziran zgodovinski nastanek »zvončka želja« (Internetni vir 1).
- 7 Pri razdelitvi sem izhajala iz informacij, pridobljenih na spletnih straneh gostinskih in drugih obratov. Slovenske večere izvaja tudi zavod Židana marelja.

- Vsebine, povezane s prazniki letnega cikla, npr. pustovanja, novodobni valentinovi večeri, martinovanja, itd.
- Vsebine, povezane s prazniki življenjskega cikla, npr. praznovanje rojstnih dni, porok, itd.
- v zadnjo skupino pa lahko uvrstimo tematske večere predstavitve kulinarike določene dežele z različnimi animacijskimi vložki, npr. argentinski, dalmatinski, slovenski večeri.⁸

Slovenski večeri po navadi vsebujejo sprejem gostov v narodnih nošah s kruhom in soljo. Med večerjo gostje spremljajo prikaze plesov iz različnih delov Slovenije, po večerji pa lahko sodelujejo pri zabavnih igrah, kot so: *pouštertanc*, osamljeni stol, šivanje, ples s klobuki, kačo vit, ipd. Ob koncu večera animacijska skupina gostom podari rdeče nageljne in jih ob vriskanju ter zvokih harmonike pospremi do izhoda.

Na Višji strokovni šoli za gostinstvo in turizem Bled morajo študenti v okviru študijskega programa vsako leto izvesti več tematsko različnih projektov, pri katerih spoznajo organizacijsko in izvedbeno strukturo dogodkov in prirediteljev. Po koncu študija se številni odločijo za delo v hotelskih in gostinskih obratih, kjer se pogosto znajdejo v vlogi piscev scenarijev različnih animacijskih programov. Prav zato jih moramo med študijem pripraviti na samostojno delo in vključitev v delovni proces. Študenti so pod vodstvom mentorjev vsako študijsko leto odgovorni za celotno izvedbo vnaprej določenega projekta. Pridobiti morajo naročnika, pripraviti hrano in pijačo, organizirati postrežbo in izpeljati animacijski program.

Martinovanje

Potek in izvedbo vsebinskega dela projekta s področja dediščine bom prikazala na primeru organizacije martinovanja za znanega naročnika v novembru 2010. Primer navajam le kot enega med možnimi pristopi vključevanja etnološke dediščine v tematske večere v gostinstvu. Pri orisu se bom osredotočila le na vsebinski del animacijskega programa in izpustila natančne utemeljitve izbora hrane in pijače, ki pa se morajo z vsebino animacije seveda vedno dopolnjevati. Študenti so poskrbeli za vodenje prireditve, izvedbo animacijskega programa, dekoracijo miz in prostora, sestavo in pripravo Martinovega menija s štirimi hodi ter strežbo. Želja naročnika je bila organizacija dobrodelne prireditve ob sv. Martinu za 54 gostov v šolskem hotelu Astoria. Želeli so animacijski program, ki bi izhajal iz bogate dediščine vinogradništva na Slovenskem in bi obenem imel še izobraževalno noto. Animacija naj bi se odvijala med obroki in ne bi smela trajati več kot sedem minut.

Po natančni seznanitvi z dediščino šeg in navad ob sv. Martinu na Slovenskem v začetku 20. stoletja so se odločili za interpretacijo šeg in navad na Primorskem in v Beli krajini. Razloga za izbor sta bila dva: postrežena vina na večerji so bila iz omenjenih vinorodnih okolišev, prav tako pa nekaj študentov prihaja z omenjenih območij in so lahko v animaciji prikazali tudi narečno raznolikost. Študenti so pri vsebinski zasnovi animacije izhajali iz martinovanja v sodobnosti in skozi posamezne elemente izpostavili dediščino vinogradništva na Primorskem⁹ in v Beli krajini v

preteklosti. Na zabaven način so predstavili merski enoti kvartin in osminko, šego kozarček za verne duše,¹⁰ z zgodbo predstavili vini Belokranjec in Metliško črnino in se na koncu zgodbe s takšijem odpeljali domov.¹¹ Dekoracija je bila usklajena z vsebino, na mizah so bili namreč postavljeni martinčki¹² (jabolka z vejicami brinja, lovorja, sivke, žajblja in rožmarina), ki so pomagali napovedovati letino.

Po uspešno izpeljanem projektu so vsi udeleženci večerje izpolnili anketne liste, v katerih so ocenjevali tudi primernost animacijskega programa. Prav vsi udeleženci so program ocenili pozitivno, kot korektnega, poučnega in izhajajočega iz naše dediščine.

Pri oblikovanju animacijskih programov s študenti skušamo vedno izhajati iz konkretne raziskave kulturnega pojava, povezanega s časom, krajem in socialno skupino. Le z razumevanjem in poznavanjem določenega kulturnega pojava v preteklosti lahko študent poda svoje videnje in interpretacijo pojava v sedanjosti. S primernim vodenjem in usmerjanjem študentov pogosto pridemo do nadvse izvirnih rešitev in interpretacij, ki jih strokovnjaki, tudi zaradi svoje »strokovne omejenosti«, spregledamo. S tem posledično vzpostavimo potrebo po oblikovanju povezav med različnimi interesnimi skupinami, delujočimi na različnih ravneh.

Zaključek

Pri oblikovanju animacijskih programov v hotelirstvu in turizmu moramo biti torej izredno pozorni, saj razne oblike kulturne dediščine ne morejo zaživeti brez primerne in kvalitetne interpretacije, ki bo uravnotežila potrebe obiskovalcev, strokovnjakov in tistih, ki jo pripravljajo. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da pri naša tudi tovrstno delovanje etnologov svojevrsten izziv. Vsak (turistični) program nosi v sebi mnogo lokalnih značilnosti, posebnosti in tradicij, ki jih lahko na zanimive načine raziskujemo, interpretiramo in tržimo.

Ohranjanje dediščine namreč razumem kot proces, ki ustvarja spremembe in nove pojavne oblike v okolju, v katerem živimo. Animacija v turizmu je med tistimi področji, kjer se lahko učinkovito podaja vedenje o Sloveniji. Promoviranje Slovenije z

skem pride mlad študentski par martinovat. Sedeta za mizo in naročita vino. Gospodar ju vpraša: »Koliko vsakega? Po kvartin ali po osminko?« Mladi par: »Kakšne merske enote pa so to?« Gospodar: »En kvartin sta dve osminki.« Mladi par: »Saj je vseeno. Prinesite nama vsakemu po en kvartin. Kar bo, pa bo.« Gospodar ju postreže. Mladi par: »A se vam ne zdi to malce velika merica?« Gospodar: »Toliko ste naročili. En kvartin je dva deci in krat dva je pol litra.«

10 Mlad par se s Primorskega odpravi v Belo krajino. Udeležita se martinovanja v imaginarni gostilni. Sedeta za mizo in naročita mlado vino. Gospodinja prinese majolico in tri kozarce. Mladi par vpraša, zakaj so trije. Gospodinja v narečju razloži: »Ko gostje odidejo, puste na mizi majolico, napolnjeno z vinom in pa kozarce, da bi bile tudi verne duše v vicah deležne praznovanja, če bi se slučajno oglasile pri nas.«

11 Na tak način so prikazali in apelirali na odgovoren odnos vseh udeležencev v prometu ob tovrstnih praznovanjih.

12 V program so ga vključili takole: Mlad par: »Zakaj pa imate na tem sodu postavljeno tole jabolko z zelišči?« Gospodar: »To je martinec. V Goriških brdih so gospodinje na predvečer Martina v večje jabolko zabodle vejice brinja, lovorja, pelina, sivke, žajblja in rožmarina ter ga postavile na prešo ali sod. V naslednjih dneh so jabolko opazovali: če se je lepo posušilo, so verjeli, da bo vino dobro. Če pa je zgnilo, se bo vino pokvarilo. Vidite, kako lepo se suši.«

8 Slovenski večeri se npr. izvajajo v restavraciji Skriti kot v Ljubljani in v gostilni Šestica.

9 Izsek animacijskega programa bom zapisala v knjižnem jeziku, čeprav je bil program izveden v narečju okolij, iz katerih so prihajali animatorji, iz Bele krajine, Kopra, s Krasa in iz Vipave. V gostilno nekje na Primor-

animacijskimi programi bi se moralo bolj sistematično razvijati. Gostje iz tujine prihajajo v Slovenijo v želji spoznati nekaj drugačnega, »avtentičnega«, in s sistematično vsebinsko ponudbo animacijskih programov jim lahko uspešno podamo zgodbo naše kulture in načina življenja.

Turistična animacija s poudarkom na dediščini ne bi smela biti prepuščena posameznikom, ki se bolj ali manj uspešno znajdejo v vlogi pisca scenarija vsebin, ki jih ne poznajo ali pa jim niso blizu. Animacija je priložnost, da gost na nekonvencionalen način spozna kraj in širšo okolico in ju tudi zaradi njune izvirnosti ohrani v spominu.

Seveda pa ni mogoče pisati strokovnih in inovativnih animacijskih programov brez poznavanja specifičnosti predstavljenega kulturnega okolja. In prav na tej točki se etnološka znanja pokažejo kot izredno uporabna in dragocena. V praksi se vsi, ki delujemo v turizmu, dnevno srečujemo z iskanjem kompromisov in primerne ravnovesja med strokovnim vključevanjem etnološke dediščine v animacijske programe na eni strani in naročniki, ki si želijo predvsem programe, ki bodo vedno znova privabljali nove goste, na drugi. Pod strokovnim vključevanjem razumem interpretacijo dediščine, temelječe na odkrivanju, raziskovanju, dokumentiranju, varovanju ter predstavitvi (Bogataj 1992: 19). Pri tem je lahko »prevelika« strokovnost pogosto tudi omejujoča in oblikovalce programov odvrne od sodelovanja s strokovnjaki.

Viri in literatura

AVDIČ, Mirza: *Poletni animacijski programi za hotele Sava hoteli Bled*. Bled: Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem, 2010.

BENEDIK, Božo: *Bled nekoč in danes*. Bled: Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem, 2003.

BOGATAJ, Janez: *Sto srečanj z dediščino na Slovenskem*. Ljubljana: Prešernova družba, 1992.

HITI, Tina: *Dopolnilne turistične dejavnosti*. Bled: Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem, 2010.

Internetni vir 1: <http://www.bled.si/default.asp?id=839>, 1. 7. 2011.

Internetni vir 2: <http://www.nrpslo.org/ris/previewkatalog.aspx/81200011>, 9. 9. 2011.

Internetni vir 3: <http://www.enamecharter.org/>, 9. 9. 2011.

KRIPPENDORF, Jost idr.: *Arbeitsgesellschaft im Umbruch – Konsequenzen für Freizeit und Reisen*. Bern: Forschungsinstitut für Fremdenverkehr der Universität Bern, 1984.

KUŽNIK, Lea: *Interaktivno učno okolje in muzeji za otroke: Teoretski model in zasnova*. Zbirka kulturna dediščina 3. Ljubljana: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 2009.

ŠOLAR, Janez idr.: *Dopolnilne turistične dejavnosti – interni priročnik za študente višje šole*. Bled: VGŠ, 2005.

Integration of Ethnological Heritage in the Hospitality Service Industry

Critically analyzing the content of animation (entertainment) programs in the hospitality service industry, the article uses several case studies to present opportunities for including the expertise of ethnologists in such programs. Aiming to entertain guests and make their stay as interesting as possible, such entertainment programs represent a segment of additional tourist offer. Hotel and restaurant owners and managers endeavor to enhance the existing tourist offer with additional programs and activities that will give them a competitive edge in the market, increase the number of visitors, or merely supplement their existing offer with additional, or different, elements.

In order to achieve this aim they generally draw on local heritage, frequently overdoing it. Since tourist animation programs represent an area in which the knowledge related to Slovenia may be transmitted very effectively it needs to be developed in a more systematic manner in the future.

Foreign guests come to Slovenia in order to see something different and »authentic«. By carefully designing animation programs and their content it is possible to convey the story of Slovenia and its way of life quite successfully. An analysis of entertainment programs related to cultural heritage indicates that they generally focus on celebrations of the yearly cycle (the Carnival, the feast of St. Martin, etc.); life-cycle festivities such as birthday celebrations, weddings, etc.; and thematic presentations of the culinary tradition of different geographical areas in Slovenia, enhanced by additional thematic elements such as, for instance, the Argentinean, Dalmatian, and Slovene Nights.

Unfortunately the development of ethnological theory has not yet been successfully translated into practice that would put to use the applicability of new scientific findings also in this particular field. It is important to be aware that by including elements of cultural heritage in entertainment programs and special events, we co-create their preservation and search for new and creative solutions.

